

**Muistroom**



# Muistroom

Philippe Maertens

Roman

2019

**B**eefcake Publishing



# 1

Er groeiden geen anjers in Oost-Timor, dacht Achille Verdoodt bij zichzelf. De bloedrode wijn die even tevoren nog in zijn glas had gezeten, had een paar lelijke vlekken gemaakt op zijn witte overhemd. Hij klemde zijn hand stevig om de tafelrand, alsof hij bang was dat hijzelf ook omver zou vallen door de schok. Zijn echtgenote strooide zout op de wijnvlekken en wreef het er met een warme schotelvod in om te redden wat er te redden viel. Hij streek zijn linkerhand door zijn volle, witte haardos en slaakte een diepe zucht, terwijl hij zijn onbruikbare rechterhand op tafel liet rusten. Het was een ongewoon hete zomerdag geweest en het koelde maar traag af. Achille slaagde er sinds lang in om zijn wijsvinger en middelvinger een beetje te bewegen, maar of het echt opwoog tegen de last die hij ondervond van de hitte viel moeilijk te zeggen.

‘Ik ga slapen,’ zei Suzanne terwijl ze het laatste bord van de tafel ruimde en door de schuifdeur van de veranda naar binnen verdween.

Haar echtgenoot schonk haar amper aandacht en staarde naar de opengescheurde enveloppe die voor hem op de keukentafel lag. Achille las het korte, mysterieuze bericht voor de zoveelste keer en stopte de brief keurig terug in de omslag. Hij had die ochtend onmiddellijk geweten wie de brief gestuurd had, ook al was hij niet ondertekend en stond er geen afzender op de achterzijde.

*Ndugu mdogo,  
Kom langs, snel, nu het nog kan.*

Even dacht hij eraan om de enveloppe en de brief zachtjes te doen opbranden in de kaars, maar hij besefte snel dat hij dan, nerveus als hij was, waarschijnlijk brandplekken op de nieuwe houten tuintafel zou maken. Na jaren aandringen had zijn vrouw hem eindelijk zover gekregen om de onstabiele, plasticen tuinmeubelen te vervangen.

Achille nam een slok van de wijn. Het was een Saint Alban's Creek van 2012. Waar dat precies lag in Australië wist hij niet en zou hij, anders dan gewoonlijk, niet opzoeken in de atlas want de wijn smaakte hem maar matig. Soms dacht hij dat hij beter daar was gebleven, aan de andere kant van de wereld, toen alle mogelijkheden nog openlagen. De kapitein had hem er vast wel aan een of ander baantje geholpen. Hij zag zichzelf in gedachten werken op een of andere kangoeroeboerderij of slenteren langs de Grote Oceaan, al moest hij wel toegeven dat hij zich er maar moeilijk iets concreets bij kon voorstellen. Een hospitaal in Darwin in het uiterste noorden was zijn enige referentie van het land. Een gevoel van heimwee naar wat nooit geweest was overviel hem. Saudade, zou zijn broer gezegd hebben. Zo noemden de Portugezen het althans. Het was al een tweetal jaar geleden dat hij nog iets van zijn broer, of liever óver zijn broer, had gehoord, maar hij herinnerde zich het bericht op zijn antwoordapparaat nog alsof het gisteren was. Zelfs de zachte maar dominante stem van de vader-abt kon hij zich moeiteloos voor de geest halen. Net zoals hij vandaag dat enkele korte zinnetje van Hector opnieuw en opnieuw las, zoekend naar de betekenis ervan, zo had hij ook het ingesproken bericht wel honderd keer opnieuw afgespeeld.

*Broeder*, klonk het toen verwijtend, alsof de abt in de verf wou zetten hoe Achille jaren voordien verraad had gepleegd door de orde te verlaten. *Het is uw oude broeder hier. Misschien herin-*

*nert u zich mij nog. Het gaat over uw broeder, Hector. Onze broeder heeft aangegeven dat hij zich met zijn broeder wil verzoenen. Onze broeder heeft het niet met zoveel woorden gezegd, maar ik merk dat hij niet langer wil wachten. Het zou u sieren mocht u hierop ingaan. U kan altijd bij uw broeder langskomen. Wij zullen onze voormalige broeder met open armen ontvangen.*

De boodschap was meteen duidelijk geweest voor Achille. Wat de abt eigenlijk bedoelde was: u bent niet loyaal gebleven aan de kerk en aan uw broer. Het is tijd om boete te doen. Twee jaar geleden was Achille niet ingegaan op het voorstel van de abt. Het had wat nare herinneringen naar boven gebracht, maar meer ook niet. De brief van zijn broer kon hij echter niet zomaar negeren. Niet vanwege de dramatische toon want normaal gezien zou Achille er dan ook geen seconde aan getwijfeld hebben dat Hector hem zo probeerde te manipuleren om toch op bezoek te komen. Het was vooral de aanspreking die hem niet losliet. *Ndugu mdogo*. De woorden zouden de hele week door zijn hoofd spoken. Het was Swahili voor 'kleine broer'. *Ndugu mdogo*. Zo had Hector hem niet meer genoemd sinds de Congolese onafhankelijkheid een abrupt einde maakte aan hun jeugdijaren in Katanga.

Basile Verdoodt had zich enkele jaren na de oorlog als jonge, beloftevolle metallurg en mijnningenieur met zijn vrouw en eerstgeboren zoontje Hector in Kolwezi gevestigd, waar Achille niet veel later ter wereld was gekomen en hun moeder enkele dagen nadien was bezweken aan de complicaties bij de bevalling. De stuitligging was ook meteen de reden geweest voor zijn naam. Zijn hiel was namelijk het eerste lichaamsdeel dat de vroedvrouw had kunnen vastgrijpen.

De nieuwbakken weduwnaar zocht eerst troost en verstrooiing in zijn werk en daarna, toen het grootste verdriet geweken was, in de snel op elkaar volgende Congolese dienstmeisjes. Ze waren allemaal jong en sommigen zelfs nog jonger. De wilde geruchten die hierover de ronde deden, als ware hij een koloniale Markies de Sade, deerden hem niet. Integendeel, hij verkondigde genoegzaam hoe hij de lokale meisjes genas van het onnatuurlijke, aangeleerde christelijke puritanisme, tot groot jolijt van zijn collega's die altijd aan Basiles lippen hingen. Zijn exploten na de werkuren maakten hem echter langzaam maar zeker tot een sociale paria en sneden zo het gezin beetje bij beetje af van de rest van de Belgen in Kolwezi. Niemand wou immers gezien worden bij hen thuis waar er naar verluidt exotische orgieën plaatsvonden. Geen enkele vrouw wou haar echtgenoot in zijn gezelschap zien vertoeven terwijl de mannen in werkelijkheid zelf niets liever wilden.

Basile Verdoodt was een knappe, atletisch gebouwde man met een volle bos achterovergekamd zwart haar en felgroene ogen en hij had het dan ook nooit moeilijk om meisjes om zijn vinger te winden. Hij was bijzonder intelligent, of zo leek het althans in vergelijking met de vele boerenpummels met wie hij was opgegroeid. Sinds hij de zomer na zijn eerste jaar aan de universiteit was teruggekeerd, hadden zijn vroegere dorpsgenoten hem gewantrouwd. Wat had hij tenslotte nog gemeen met hen? Het was haast voorbestemd dat hij zou leren hoe hij mensen op de juiste manier moest bespelen. Ook meisjes. Sommigen zouden het manipuleren durven noemen. Zo was het ook de moeder van zijn twee zonen vergaan, een meisje uit een erg gelovige familie en de zus van de jonge, overijverige onderpastoor van de parochie. Toen haar broer het jonge, ongetrouwde koppel betrapt had in een schuur van zijn ouderlijke boerderij en er tijdens de zondagsmis in niet mis te verstane bewoordingen op



gealludeerd had, was Basile na de dienst op de preekstoel geklommen en had hij geroepen dat het leven te kort was om beschaamd te zijn. Een luttele drie maanden later was hij getrouwd. Om zijn familie te behoeden voor verdere schandalen had zijn kersverse schoonbroer via missionarissen een post voor Basile weten te verzekeren in de Belgische kolonie. Hij had de jonge ingenieur ook subtiel te kennen gegeven dat, indien hij zou weigeren, hij zijn carrière in België wel eens gefnuikt zou kunnen zien. Een verre oom van de familie had het tot bisschop gebracht en had kennelijk een grote invloed in de meest uiteenlopende kringen.

Zo was Basile Verdoodt dus in Katanga, het Zuiden van Congo, beland, waar hij tegen zijn eigen verwachtingen in snel gewend was geraakt aan het tragere, in sommige opzichten vrijere en andere opzichten beperktere koloniale leven. Zijn zonen waren nooit iets tekortgekomen maar hun dagelijkse opvoeding had hij grotendeels uitbesteed aan zijn bediende, zijn *boy*. Hoewel Hector bijna twee jaar ouder was dan zijn *ndugu mdogo*, leken ze vanaf een zekere leeftijd wel een tweeling te zijn. Achille was altijd groot en gespierd geweest voor zijn leeftijd. Hun al wat oudere boy, Pinocchio, die nog net voor de eeuwwisseling geboren was, beweerde zonder de minste vorm van ironie dat dit aan de Congolese grond te danken was waar hij, in tegenstelling tot zijn broer, geboren was. Dat hun vader er identiek uitzag, berustte dan maar op toeval.

Pinocchio's doopnaam was Pierre, maar niemand, ook hijzelf niet, gebruikte die naam ooit. Het klonk hem te vreemd in de oren. Zijn vader was de eerste persoon van het dorp geweest die in contact kwam met een Europeaan, een Italiaanse avonturier, en vanwege zijn goede kennis van de wijde omgeving had hij al snel diens vertrouwen gewonnen. Zijn vrouw en zoontje waren achtergebleven in een bergdorpje op de grens van Abruzzo en Le

Marche, in het centrum van het nog jonge vaderland. Het enige aandenken aan zijn familie dat Giuseppe Greco met zich had meegedragen, was een van de eerste uitgaven van *Le Avventure di Pinocchio* waarmee hij zijn zoontje had vermaakt voor het slapengaan. Elke avond las hij er luidop uit voor bij een olielamp, terwijl zijn jonge Congolese gids gefascineerd luisterde naar de onverstanebare, haast muzikale klanken, die in deze omgeving wel toverspreuken leken, minstens even krachtig als die van de sjamaan.

Toen de Italiaan op een dag lag te ijlen door toedoen van een of andere, tot dan toe onbekende, tropische koorts, had hij het boek stevig op zijn borst vastgeklemd. Het enige wat Giuseppe Greco had kunnen uitbrengen was ‘Pinocchio’. Hij was de naam blijven herhalen, hevig zwetend en sidderend. Hij had zich de naam van zijn vrouw en zoontje zelfs niet meer voor de geest kunnen halen. Zo erg was hij eraan toe geweest. Een paar uur later was hij dood. De schamele bezittingen van de avonturier werden verdeeld onder de dorpingen, maar het boek had Pinocchio’s vader zelf bijgehouden. Zo was zijn eerstgeboren zoon aan zijn ietwat ongewone roepnaam gekomen.

De twee broers hadden zich er nooit vragen bij gesteld. Van de eerste jaren in Kolwezi kon Achille zich nog amper iets herinneren. Behalve een vaag beeld van de witte gevels in hun straat in het centrum van de stad en het komen en gaan van dienstmeisjes, kon hij zich enkel de palmboom in de tuin duidelijk voor de geest halen, omdat hij er zo dikwijls de schaduw had opgezocht. Achille was immers maar zes of zeven jaar oud geweest toen zijn vader werd overgeplaatst naar Dilolo, een buitenpost op de grens met Angola aan de Benguela-spoorlijn. Basile was er weggepromoveerd als stationschef na wat hij zelf altijd minimaliserend ‘het incidentje’ noemde.

In deze uithoek van de kolonie had Achille en Hector weinig anders gerest dan elkaars gezelschap. Terwijl zijn jongere broer zich van geen kwaad bewust was, begon Hector hun vader langzaam maar zeker te verachten. Hij was tenslotte net oud genoeg geweest om de geruchten in Kolwezi te begrijpen. Hun verbanning naar Dilolo was diens schuld alleen, maar voor zijn *ndugu mdogo* had Hector die waarheid verzwegen. Misschien was daar dan ook de kiem gezaaid van hun toekomst. Achille daarentegen was blijven proberen de genegenheid van hun vader te winnen door op tijd en stond zijn drankvoorraad aan te vullen, iets wat zelden lukte omdat zijn ritme maar moeilijk bij te houden was. De drank werd een substituut voor de vrouwen die hij niet meer krijgen kon.

De ware toedracht van hun gedwongen verhuis naar Dilolo zou Achille pas kennen als ze al op het college zaten, lang na die laatste vervloekte dag in Belgisch-Congo.

Achille wist precies hoelang het geleden was dat hij Hector nog gezien had, maar telde de jaren voor de zekerheid nog eens na op zijn vingers. Exact veertig jaar. Zou het dan toch niet te laat zijn? Als hij nu maar eens wist waar zijn broer op aanstuurde. Even was er een toenadering geweest en waren ze brieven beginnen schrijven naar elkaar, niet toevallig in 1989. Een uitstekend jaar om muren te slopen. Achille had opnieuw moeten leren schrijven met zijn linkerhand en hoewel hij het zelf al gewoon was geworden, had hem toch een gevoel van schaamte bekropen over het hoekige gekrabbel dat zijn broer onder ogen zou krijgen. Voor zulke gelegenheden bewaarde hij in de bovenste lade van de commode in de woonkamer een Olympia SM9 De Luxe, een kleine, maar uiterst betrouwbare typemachine uit 1966 met een gemakkelijk leesbaar lettertype. Hij had ze goedkoop op de kop kunnen tikken omdat de vorige eigenaar maar niet kon wennen

aan het originele Duitse qwertz-toetsenbord. Aangezien Achille slechts één hand en om precies te zijn slechts één vinger gebruikte, had het er weinig toe gedaan waar de letters gepositioneerd waren. Zo had hij langzaam maar zeker, letter voor letter, zijn brieven getypt. Echt frustrerend had hij dat niet gevonden. Het gaf hem ruim de tijd om na te denken over zijn woordkeuze en hij riskeerde niet om fouten te typen die hij dan later op een rommelige manier zou moeten corrigeren. Eigenlijk had die voorzichtige eerste correspondentie nogal weinig om het lijf gehad. Achille had gevraagd wat Hector vond van de gebeurtenissen op het Tienanmenplein of de verslechtering van de relaties tussen Zaïre en België. Of hij dacht dat het IJzeren Gordijn zou vallen, had hij geschreven. Zijn broer pende dan weer uitvoerige beschrijvingen van Lissabon neer en vroeg Achille om alsjeblieft eens op bezoek te komen. Een of andere passage uit het werk van Fernando Pessoa ontbrak nooit. Het was Achille al snel duidelijk dat het leven van zijn broer in het zuiden van Europa in schril contrast stond met het zijne. Dat was ook Hector niet ontgaan. In wat zijn laatste brief in een lange tijd zou worden, had hij uiteindelijk aangegeven dat hij zich zorgen maakte om zijn kleine broer, dat Achille van zijn fouten moest leren en niet zoals Pessoa mocht eindigen. Dat hij niet de fouten mocht maken die hijzelf ei zo na vermeden had. Hij had er een citaat van de dichter aan toegevoegd om zijn goede raad kracht bij te zetten:

*Zien en horen zijn de enige hoogstaande dingen die het leven bevat. De andere zintuigen zijn plebejisch en vleselijk. De enige aristocratie is nooit iets aanraken. Niet te na komen is pas edel.*

Die onderhandse soort van confrontatie was typerend voor Hector. Het was later dan verwacht, maar toen had Achille, na alle beleefde maar betekenisloze brieven, zijn broer eindelijk

herkend in de woorden die hij had neergepend. Hector beschouwde hem kennelijk als een mislukkeling, zijn leven als een aaneenschakeling van zinloosheid.

Zes maanden, drie weken en vijf dagen na die laatste brief was Achille met Suzanne getrouwd. De tickets voor de vlucht naar en van Lissabon waren onaangeroerd op de salontafel blijven liggen. De brieven had hij zorgvuldig opgeborgen in een map achter een rij encyclopedieën die nooit iemand raadpleegde. De Olympia SM9 De Luxe typemachine had hij enkele jaren later ingeruild voor een moderner exemplaar dat hij in een grote voorraadkast had gevonden, afgedankt door de aanschaf van de eerste personal computers.

Die baan op het Instituut voor Tropische Geneeskunde had hij te danken aan een van zijn oude docenten die hem nog kende van vroeger, toen hij er zelf een korte opleiding volgde als voorbereiding op de missies. Archivaris worden was niet wat hij zich had vooropgesteld in het leven, maar hij bevond zich nu eenmaal niet in een positie om te klagen. Gezien zijn beperkte opleiding en de verlamming van zijn rechterhand mocht hij best dankbaar zijn. Bovendien had hij ook nooit geweten wat hij dan wel wou doen.

Suzanne was nog maar pas afgestudeerd toen ze als biologe begon te werken aan het instituut. De eerste weken had Achille haar zelfs nauwelijks opgemerkt. Dat was ook niet verwonderlijk. Hij bracht namelijk het leeuwendeel van zijn tijd door tussen de stof vergarende informatiemappen in de kelder. Het was geen liefde op het eerste gezicht geweest. Wel was het de eerste keer in lange tijd dat Achille weer oprecht opgewekt was. Misschien was het wel de reden waarom hij de moed had bijeengeraapt om zijn broer te schrijven, zij het dan slechts over de hoofdpunten in het internationale nieuws. Wat Suzanne precies in hem had gezien was hem altijd een raadsel gebleven. Voor de andere vrou-

welijke collega's niet. De receptioniste van het art-decogebouw, wier enige bezigheid leek te zijn om op tijd en stond haar handspiegelte tevoorschijn te halen om te controleren of er in de afgelopen vijf minuten geen rimpeltje in haar gezicht bij was gekomen, bedekte onbewust haar trouwring telkens de atletisch gebouwde archivaris met felgroene ogen en donkere volle haarbos, enkel doorbroken door zijn grijzende slapen, haar aansprak. Verder dan een vriendelijke 'goedemorgen' en 'goedenavond' ging hun verhouding echter niet.

Suzanne had geen 'nee' of 'het is nog wat vroeg' durven zeggen toen Achille haar ten huwelijk vroeg, ook al kenden ze elkaar nog maar pas. Ze was tenslotte al vijfentwintig jaar. Haar moeder verheugde zich zo op kleinkinderen. Ook had hij haar verteld dat de verlamming van zijn rechterhand nog kon verdwijnen, wat strikt genomen de waarheid was. Had hij gehoopt dat zij zijn leven terug op het juiste spoor kon brengen?

Achille wierp nog een laatste blik op de enveloppe en ging naar boven met een onbehaaglijk gevoel, omdat hij een vermoeden had wat er die nacht zou volgen.

'Wat is er?' vroeg Suzanne, terwijl ze moeizaam haar ogen opende en het nachtlampje aandeed.

Eigenlijk had ze het antwoord op die vraag al geweten, maar het was midden in de nacht en ze was zelf geschrokken van de hevigheid waarmee haar man was opgeveerd. Achille drukte zijn linkerhand tegen zijn borstbeen en hijgde onbedaarlijk. Hij staarde voor zich uit en klopte zijn gebalde vuist een paar keer op de matras, kwaad omdat hij het niet had kunnen verhinderen, omdat hij weer maar eens de controle aan het kwijtraken was.

'Het... het is die droom weer,' stamelde hij.

Hij knipperde niet. Zijn oogleden leken wel vastgeniet aan de huid onder zijn wenkbrauwen, alsof hij doodsbenauwd was

om, al was het maar één seconde, opnieuw in zijn onderbewustzijn te verdrinken. Het koude zweet leek van zijn voorhoofd te stromen. Zijn echtgenote zuchtte en draaide zich weer om.

‘Misschien moet je eens een bezoekje brengen aan de psychiater,’ zei ze. ‘Of beter nog, aan je broer. Hoeveel jaar is het nu geleden dat je Hector nog gezien hebt?’

Nu was het Achille die een zucht slaakte. ‘Ik kan het onmogelijk uitleggen,’ stamelde hij.

‘Hoe langer je je ertegen verzet, hoe meer het je in zijn greep blijft houden,’ zei ze geïrriteerd. Ze deed het licht uit en mompelde nog wat half uitgesproken zinnen. Achille meende de woorden ‘trouwen’ en ‘vergissing’ gehoord te hebben maar besloot om het niet nog erger te maken. Hij sloot behoedzaam zijn ogen, maar bleef rechtop zitten om niet in slaap te vallen. Zijn handen sloeg hij voor zijn gezicht terwijl enkele zilte tranen zachtjes over zijn wangen gleden. In gedachten bleef hij de droom als een film afspelen om er zeker van te zijn dat die onveranderd was gebleven.

*Achille stond voor het raam van de slaapkamer in hun huis in Dilolo. Ze waren nog kinderen. Zijn rechterhand was soepel. Het waren broeierige nachten. Enkele dagen voordien was de Congolese onafhankelijkheid uitgeroepen. Hij vroeg zich af of ze nog lang in Katanga konden blijven. Ergens verlangde hij wel naar België, het vaderland dat hij een paar jaar eerder voor de eerste keer had bezocht. Plots draaide er een voertuig de oprit in. Het was een oude legerjeep. De grote koplampen wierpen zijn schaduw op de muur naast hun slaapkamerdeur. Achille week opzij en zocht dekking naast het raam, bang om opgemerkt te worden. Hector zat rechtop in bed, zich nog van geen kwaad bewust. Luid joelende stemmen leken het huis te omsingelen. Het licht van de maan en de koplampen leek te veranderen in een*

*warme, brandende, beweeglijke gloed. Hoewel hij het doodsbenauwd had, kon Achille zich niet bedwingen om uit zijn ooghoek naar buiten te kijken. Wat hij daar zag boezemde hem nog meer angst in. Enkele mannen staken fakkels aan en zwaaiden met machetes terwijl ze luid ‘Dipenda, dipenda!’ scandeerden. ‘Onafhankelijkheid!’ Ruiten sneuvelden en er werd zo lang tegen de deur getrapt tot die het uiteindelijk begaf. Dat was het moment waarop hun boy de kamer zonder kloppen binnenkwam – iets wat hij anders nooit deed – en zei dat ze zich moesten klaarmaken om te vluchten. Hij leek het met een kalme vastberadenheid te zeggen, alsof hij zich er niet bewust van was dat het huis al omsingeld was en er waarschijnlijk al enkele mannen waren binnengedrongen. Plots bevonden ze zich beneden in de huiskamer. Hoe ze er terechtgekomen waren, kon Achille zich niet herinneren. Terwijl zijn vader door de mannen gedwongen werd om op te staan uit zijn zetel en een van hen het scherpe lemmet van de machete tegen zijn keel drukte, keken Hector, Achille en Pinocchio toe vanuit de hoek van de kamer. Hun aanwezigheid scheen de mannen niet te interesseren, tot Achille hen smeekte om zijn vader te laten gaan.*

*‘Moeit u nie!’ riep de man die zijn vader met een nelson-greep in bedwang hield in het Vlaams. (Op dat moment beseft Achille altijd kortstondig dat hij aan het dromen was. Hij slaagde er echter nooit in om zijn ogen te openen en te ontwaken uit de nachtmerrie.) De man met de machete dwong Basile Verdoodt om zijn zonen de waarheid te vertellen over hun verhuis naar Dilolo. Hij zag er anders uit dan de rest van de bende, ouder en afgeleefder en droeg een gestolen baret en vest van het Belgische leger om zijn onbetwistbare leiderschap in de verf te zetten. Hij miste zijn linkeroog, maar deed geen enkele moeite om het grote litteken te verbergen met een lapje. Zijn aanblik was weerzinwekkend en zijn enige oog leek tot in elke vezel van je lijf te priemen.*



*Achille kon de doodsangst en de uitzichtloosheid van hun situatie aflezen van het gezicht van zijn vader die, op zijn knieën gedwongen, snikkend toegaf hoe hij in Kolwezi een dochter van een plaatselijk stamhoofd oneerbaar behandeld had nadat ze zijn avances resoluut had afgewezen. De eenogige man, die zijn legerplunje had ingewisseld voor traditionele klederdracht die enkel van een hoofdman kon zijn, drukte de machete zo hard tegen Basile Verdoodts strottenhoofd dat een eerste straaltje bloed langs zijn hals liep en zijn witte hemd besmeurde. Nadat hij nog een aantal slagen en trappen te verduren had gekregen, keek hij Achille en Hector aan en nam hij uiteindelijk het woord in de mond waarop het stamhoofd gewacht had. 'Verkracht. Ik heb haar verkracht,' zei Basile Verdoodt huilend. Dan leek de chef genoeg te hebben van het schouwspel. 'Ik tel tot tien,' zei hij tot het drietal in de hoek. 'Wie dan niet weg is, is gezien.' De boy sleurde Achille en Hector het huis uit en spoorde hen aan om zo snel mogelijk weg te rennen en niet achterom te kijken. De auto nemen was immers onmogelijk, omdat de jeep de oprit versperde. Toen ze reeds een eind de straat op waren gerend en Achille het niet kon laten om een laatste blik op het huis te werpen, zag hij hoe een grote hoeveelheid bloed uit de voordeur en op de straat en de spoorweg stroomde, steeds groter werd en als een kolken-de, rode rivier op hen af kwam. Pinocchio maande hem aan om bij hem en Hector in de grote kano te komen. Ze klommen aan boord van de boot in het midden van de dorre zandweg en zetten zich schrap voor de impact van de wilde stroom. Nadat de kano door het wassende bloed was opgetild, verdwenen het herkenbare huis en de straat in Dilolo al snel achter de horizon. De rode stroom was bezaaid met zwarte lichamen, alsof ze een koloniale versie van de Styx bevoeren. Zij die nog niet verdrongen waren, spartelden voor hun leven terwijl ze zich probeerden vast te klampen aan de grote stukken koper, zink of kobalt uit de*

*mijnen die werden meegesleurd door het bloed. De kano kwam nu bijna tot stilstand op de brede rivier. Haar kleur werd donkerder en door de geur wist Achille wel zeker dat het Portugese rode wijn was. De oevers waren in een wazige mist gehuld en het leek een te groot risico om er aan te meren. Pinocchio bleef maar roeien om vooruit te komen. Hij leek zeker te zijn van zijn stuk, alsof hij wist waar hij hen heen bracht. Plots doemde er een eiland op in het midden van de kalme, nu bijna bedwelmende stroom. Er was net voldoende plaats voor het witte kerkje dat er stond. De kleine, rechthoekige klokkentoren had een simpele klok op elke zijde van de toren met Romeinse cijfers op de vierkante wijzerplaten. Het was vijf voor twaalf. Het kostte hen helemaal geen moeite om hun boot naar de kerk te sturen. De langwerpige kano leek er wel door te worden aangezogen. Terwijl Hector en Achille de zware houten deur van het gebouw openden, merkten ze dat hun boy de grootste moeite had om aan land te komen. De kano was in een stroomversnelling terechtgekomen en Pinocchio had zich nog snel weten vast te klampen aan een tak. Juist toen hij zijn voet op de begane grond wilde zetten, brak de tak en waren de broers er getuige van hoe hij werd weggespoeld. Tot zijn ontzetting zag Achille een beetje verder een gigantisch jachtluipaard met een dik brilmontuur opduiken. Het slokte al wat aangevoerd werd door de rivier op, diamanten, goud, wapens, soldaten, journalisten en politici, en groeide bij elke teug. Hector trok zijn broer binnen in het kerkje, waar de deur achter hen dichtviel. Ze hadden beiden een veel te grote soutane aan, alsof ze toneel aan het spelen waren. Terwijl zijn oudere broer voor het altaar aan het bidden was, keek Achille toe vanop de achterste rij en liet hij zijn blik afdwalen naar het sobere standbeeld van Jezus Christus met opgestoken wijsvinger voor de linkse rij stoelen. Centraal achter het altaar stond een rijkelijk gedecoreerd Mariabeeld, als in een schrijn. Toen hij aanstalten*

*maakte om recht te staan, merkte hij opeens een grote barst in de stenen vloer van het gangpad. De barst werd steeds groter, tot in het midden van de kerk de eerste stoelen in een verdwijngat vielen. Het leek wel een poort naar een andere dimensie. Het gat groeide gestaag en zou niet ophouden tot het de hele kerk omvatte. Toen ze uiteindelijk geen kant meer op konden vluchten, vielen de broers naar beneden.*

Het was op dat moment dat Achille telkens bruusk ontwaakte. Angstig maar tegelijkertijd ook teleurgesteld, omdat het aanvoelde alsof de droom nog een vervolg moest krijgen. De eerste nachten dat hij badend in het zweet wakker werd, een paar jaar eerder, had Suzanne erop aangedrongen om langs te gaan bij een vriendin van haar, een vrouw die beweerde dromen te kunnen interpreteren, maar dat had Achille al snel afgedaan als manifeste onzin. Ooit had hij het bijgeloof van zijn vrouw aandoenlijk gevonden, maar van zodra ze kwam aanzetten met horoscopen om zijn stemmingswisselingen te verklaren en het hele interieur zich moest schikken naar de regels van de feng shui had hij geroepen dat het nu maar eens afgelopen moest zijn met die flauwekul. Het was hun eerste echt grote ruzie geweest. Hij kon maar niet begrijpen hoe zij, een lerares biologie nota bene, deze pseudowetenschappelijke nonsens kon verzoenen met haar anders zo rationele opvattingen. Had hij hiervoor de kerk de rug toegekeerd? Het leek soms wel of ze bewust schizofreen wenste te zijn, maar dat zei hij sinds dat eerste dispuut nooit met zoveel woorden. Hij had zich dan ook voorgenomen om het enkel ter sprake te brengen wanneer het niet anders kon.

Die enkele keren dat Suzanne hem dan toch verweet zich neerbuigend te gedragen of haar meewarig te behandelen, verdedigde hij zich door te zeggen dat hij haar begreep omdat hij er vroeger precies hetzelfde over dacht. 'Ik heb je compassie hele-

maal niet nodig,' zei ze dan steevast. In zekere zin had de droom hen in het begin dichterbij elkaar gebracht, omdat Achille de indruk had dat hij gek aan het worden was en hij uitdrukkelijk troost zocht in de armen van zijn echtgenote. Uiteindelijk was de nachtmerrie na een paar weken vanzelf verdwenen. De brief van zijn broer deed Achille echter twifelen of dat nu ook het geval zou zijn.

In werkelijkheid was het natuurlijk heel anders verlopen dan in de droom. Tot op vandaag vroeg Achille zich af waarom ze in hemelsnaam de grens met Angola niet waren overgestoken in plaats van terug te keren naar Kolwezi om zo via Lubumbashi geëvacueerd te worden. Achteraf was het natuurlijk gemakkelijk om deze bedenkingen te maken, want Achille wist niet hoelang hun vader de terugkeer naar België al gepland had.

Toen ze aangerezen kwamen in de straat van kapitein Haddad, de enige vriend die Basile Verdoodt nog wel eens kwam opzoeken in Dilolo, om bij hem de nacht door te brengen, was de auto omsingeld geweest door een woedende menigte die uit het niets tevoorschijn leek te komen. Het was alsof de mannen op de hoogte waren van hun komst, alsof ze in een hinderlaag waren gelokt. De vader van het gezin was in een flits uit de bestuurderszetel van de open jeep geplukt en weggedragen door de meute. Toen de uitzinnige menigte even geen aandacht aan het overgebleven drietal in de wagen besteedde, had Pinocchio beseft dat nu alle hoop voor mijnheer Verdoodt verloren was. Hij had de tegenwoordigheid van geest om razendsnel het stuur van de wagen over te nemen, rechtsomkeer te maken en weg te scheuren. Met de benzine die hij onderweg had weten te versieren waren ze in één ruk doorgereden naar de eindbestemming. Achille hilde onophoudelijk en Hector keek de hele rit wezenloos voor zich uit. Aangekomen in Lubumbashi, had Pinocchio

de kinderen afgezet aan het eerste het beste gebouw waar de Belgische vlag hing en een blanke militair de wacht hield. Enkele dagen later waren de broers met enkele missionarissen aangekomen op de luchthaven van het vaderland dat ze amper kenden. Basile Verdoodt was nooit tot de Belgische slachtoffers van de onlusten tijdens de onafhankelijkheid gerekend, omdat het volgens de overheid om een losstaand persoonlijk geschil ging.